

ชื่อเรื่อง กระบวนทัศน์และพลวัตการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมบ้านปะอาว อำเภอเมือง
จังหวัดอุบลราชธานี

ผู้วิจัย นายชาติรี เวียงแก้ว

กรรมการควบคุม อาจารย์วรรณศักดิ์พิจิตร บุญเสริม และ รองศาสตราจารย์อุดม พิริยสิงห์

ปริญญา ศศ.ม. สาขาวิชา วัฒนธรรมศาสตร์

มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ปีที่พิมพ์ 2552

บทคัดย่อ

วัฒนธรรมซึ่งมีอัตลักษณ์โดดเด่นเป็นของชุมชน ก่อให้เกิดการอนุรักษ์สืบสานมรดกทางวัฒนธรรม เกิดการพัฒนา มรดกทางวัฒนธรรม และนำไปสู่การสร้างมูลค่าด้านการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยชาวชุมชนในที่สุด การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายสองประการ คือ ประการแรก เพื่อศึกษากระบวนทัศน์และพลวัตการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมบ้านปะอาว อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ประการที่สอง เพื่อศึกษาผลกระทบจากกระบวนทัศน์และพลวัตการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมบ้านปะอาว อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ กลุ่มผู้รู้ จำนวน 30 คน กลุ่มผู้ร่วมปฏิบัติ จำนวน 15 คน และผู้ให้ข้อมูลทั่วไป จำนวน 15 คน กลุ่มตัวอย่างได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือในการวิจัยประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและไม่มีโครงสร้าง แบบสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม แบบบันทึกการสนทนากลุ่ม ทำการวิเคราะห์ข้อมูลตามความมุ่งหมายของการศึกษาและนำเสนอผลการวิจัยโดยการพรรณนาวิเคราะห์

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนทัศน์การอนุรักษ์สืบสานมรดกทางวัฒนธรรมของบ้านปะอาว ได้แก่ กระบวนทัศน์ในการอนุรักษ์สืบสานหัตถกรรมหล่อทองเหลือง หัตถกรรมทอผ้า ประเพณีบุญบั้งไฟ ซึ่งมรดกทางวัฒนธรรมทั้งสามประการได้สืบทอดอย่างต่อเนื่องจากรุ่นสู่รุ่น ก่อให้เกิดมูลค่าด้านการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม กระบวนทัศน์ต่อมาคือกระบวนทัศน์การมีส่วนร่วมของชาวบ้าน วัด โรงเรียน องค์การบริหารส่วนตำบลปะอาว องค์การทั้งภาครัฐและเอกชน ซึ่งก่อให้เกิดความร่วมมือในการเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ เพื่อพัฒนาให้เป็นหมู่บ้านการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืนของจังหวัดอุบลราชธานี ทางด้านพลวัตการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม ปรากฏว่ามีการเปลี่ยนแปลงหลาย ๆ อย่าง ทั้งทางด้านรูปแบบและกิจกรรมการท่องเที่ยว ซึ่งในอดีตนั้น การท่องเที่ยวมีรูปแบบเพียงการเลือกซื้อสินค้าหัตถกรรมของชุมชนและการเที่ยวชมงานประเพณี หลังจากที่มีการพัฒนาแล้ว เกิดการเปลี่ยนแปลงด้านรูปแบบการท่องเที่ยวเพิ่มขึ้นหลายรูปแบบ เช่น การท่องเที่ยวรูปแบบโฮมสเตย์และการท่องเที่ยวแบบผสมผสาน สำหรับการเปลี่ยนแปลงด้านอื่น ๆ

ปรากฏว่า มีแหล่งท่องเที่ยวใหม่เกิดขึ้น เช่น พิพิธภัณฑ์ชุมชน ป่าชุมชนและสวนสัตว์ นอกจากนั้นยังส่งผลให้เกิดกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความหลากหลายขึ้น

กระบวนการที่ให้ผู้มีส่วนได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการวางแผนและดำเนินการท่องเที่ยวร่วมกัน ส่งผลให้ชาวบ้านปะอ่าวได้รับผลกระทบเชิงบวกในหลายด้าน โดยเฉพาะผลกระทบด้านสังคม วัฒนธรรม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการอนุรักษ์สืบสานวัฒนธรรมท้องถิ่น ชาวบ้านและผู้เกี่ยวข้องจากองค์กรต่าง ๆ ได้ร่วมกันจัดตั้งกลุ่มหัตถกรรมทองเหลือง กลุ่มหัตถกรรมทอผ้า ซึ่งกลุ่มเหล่านี้ได้รับรางวัลการเชิดชูเกียรติจากองค์กรต่าง ๆ ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ ชาวบ้านปะอ่าวมีรายได้เพิ่มขึ้นจากการจำหน่ายสินค้าหัตถกรรมที่พวกเขาเป็นผู้ผลิตขึ้นเอง และได้รับการสนับสนุนงบประมาณด้านการก่อสร้างสิ่งที่เป็นปัจจัยพื้นฐานของหมู่บ้านจากองค์กรต่าง ๆ และผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม ปรากฏว่า สิ่งแวดล้อมของชุมชนได้รับการพัฒนาในทางที่ดีขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านทรัพยากรธรรมชาติ และทรัพยากรทางวัตถุ เป็นต้นว่า ป่าชุมชนได้รับการฟื้นฟูและจัดทำเป็นสวนสัตว์ชุมชน สวนสาธารณะหนองบึงได้รับการฟื้นฟูเป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของชาวชุมชน นอกจากนั้นยังมีโรงทอผ้า ศูนย์ศึกษาชุมชนช่างหล่อผลิตภัณฑ์ทองเหลือง ศูนย์อนุรักษ์หัตถกรรมหล่อทองเหลือง ศูนย์แสดงสินค้าพื้นเมือง สหกรณ์หัตถกรรมบริการ พิพิธภัณฑ์ชุมชน ซึ่งถูกจัดสร้างและก่อตั้งขึ้นเพื่อเป็นทรัพยากรสำคัญเพื่อการท่องเที่ยวของชุมชน

โดยสรุป กระบวนการนำทุนทางวัฒนธรรมของชุมชน มาสร้างมูลค่าด้านการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรม โดยการมีส่วนร่วมของทุกฝ่ายนั้น ทำให้เกิดพลวัตการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมที่ยั่งยืน และส่งผลกระทบเชิงบวกแก่ชุมชนบ้านปะอ่าว อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี ยิ่งไปกว่านั้น การพัฒนาอย่างเป็นรูปธรรมทั้งทางด้านสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และสิ่งแวดล้อม ยังช่วยส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีแก่ชาวชุมชนได้อีกทางหนึ่ง

TITLE The Paradigm and Dynamics of Cultural Tourism at Ban Pa Aow,
Amphoe Mueang, Changwat Ubon Ratchatani

AUTHOR Mr.Chatri Viangkaeo

ADVISORS Wannasakpijitr Boonserm and Assoc. Prof. Udom Piriying

DEGREE M.A. **MAJOR** Cultural Science

UNIVERSITY Mahasarakham University **DATE** 2009

ABSTRACT

The culture of community that has its own identity generates the preservation of cultural heritage, the development of cultural heritage and finally leads to the creation of cultural tourism value by community people. This research aimed at investigating 2 points. First, to investigate the paradigm and dynamic of cultural tourism. Second, to investigate the impact of the paradigm and dynamic of cultural tourism at Ban Pa Aow, Amphoe Mueang, Changwat Ubon Ratchathani.

A sample consisted of 30 key-informants, 15 casual informants and 15 general informants. selected by a purposive sampling technique. The research instruments consisted of a structured interview form, a non-structured interview form, a participative observation form, a non-participative observation form and a focus group discussion form. The data were analyzed according to the research purposes and represented by means of a descriptive analysis.

The research results revealed that the paradigms of cultural heritage preservation at Ban Pa Aow were the paradigm of the preservation of brass casting, cloth weaving and Boon Bung Fai (Sky Rocket Festival). Three cultural heritages have been handed down from generation to generation and generated cultural tourism value. And the paradigm of the participation of involved persons from villages, temples, schools, Tambon Pa Aow Administration Organization, state organization and private organization that generated a cooperation on paradigm shift for developing their villages to sustained-cultural tourism villages in Changwat Ubon Ratchathani. In terms of the dynamics of cultural tourism, there were the changes in the patterns and activities of tourism, In the past, tourism pattern just

restricted to purchasing community-handmade products and watching traditional festival. After the development, there were several changes in tourism patterns such as home stay tourism and integrated tourism. For other changes, there were new tourism places such as a community museum, a community forest and a community zoo. Moreover, these changes affected a wide variety of tourism groups.

The paradigm of the participation of all involved persons in tourism planning and executing affected a lot of positive effects for the people at Ban Pa Aow. Especially, in terms of a socio-cultural impact concerning local culture preservation, the villagers and involved persons from other organizations cooperated and established a brass casting group and a cloth weaving group. These groups got a lot of prestigious prizes from several organizations. In terms of an economic impact, the people of Ban Pa Aow gained a high income from selling the products that they produced and from an infrastructure construction budget that involved organizations supported them. And in terms of an environmental impact, a community environment was developed into a fairly good condition, especially in terms of natural resources and material resources ; for example, a community forest was revitalized to a community zoo, a community park and pond was revitalized to a community-relaxed place. Moreover, a cloth weaving shop, a community-brass a brass casting product-preservation centre, a local product-exhibition centre, a handicraft-service cooperative and a community museum were constructed and established as cultural tourism resources of community.

In conclusion, the paradigm of an application of community cultural capital to cultural tourism value by the participation of all involved persons generated a dynamic of sustained cultural tourism and had a positive impact on the people of Ban Pa Aow, Amphoe Mueang, Changwat Ubon Ratchathani. Furthermore, the concrete development of society, culture, economy and environment also enhanced the quality of life of community people.

